

โครงการพัฒนาเครือข่ายบริการปฐมภูมิโดยชุมชนภาคใต้

หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้หน่วยบริการปฐมภูมิพัฒนาคุณภาพให้มีผลลัพธ์เป็นที่พึงประสงค์ของประชาชน ศูนย์เครือข่ายเรียนรู้ภาคใต้จึงได้ดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2549 ทำให้การพัฒนาคุณภาพในพื้นที่คัดสรร 5 จังหวัด 8 เครือข่าย ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จากประสบการณ์การทำเครือข่ายเรียนรู้ภาคใต้ที่ผ่านมา ได้เห็นความเข้มแข็งของชุมชนมากมายและหลายหลากที่เข้าตาและใช้เป็นต้นแบบให้หน่วยบริการปฐมภูมิได้เรียนรู้ ได้รับรู้ถึงศักยภาพของเจ้าหน้าที่จากสาขาวิชาชีพที่พร้อมรับการพัฒนาอย่างใส่ใจ และฉลาดที่จะใช้ประโยชน์ เชื่อม เลือจากทุนเดิม และประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาดเพื่อเครือข่ายตนเอง ได้เห็นช่องทางการต่อยอดจึงเป็นความท้าทายเพื่อการพัฒนาจากฐานเดิมของชุมชน โดยบุคลากรมีส่วนร่วมคิดร่วมพัฒนา เพื่อแลกเปลี่ยนและหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการบริการปฐมภูมิร่วมกัน แม้จะมีปัญหาด้านโครงสร้าง ภาระงานประจำ สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ วิกฤติไฟใต้ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขยังเชื่อมต่อกับชุมชนได้น้อย

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน (สพข.) ภาคใต้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการบริการสุขภาพในระดับปฐมภูมิ จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยมี เป้าหมาย เพื่อให้เกิดการยึดโยงสนับสนุน การพึ่งตนเอง ช่วยเหลือกัน พึ่งกันเอง เน้นความเรียบง่าย คล่องตัว ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมบนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้ทรัพยากรการพัฒนาบริการปฐมภูมิผ่านกลไกวิชาชีพ และชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการพึ่งตนเองในการบริการสุขภาพปฐมภูมิและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่าย
2. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการบริการสุขภาพปฐมภูมิในภาคใต้และพื้นที่ที่คัดสรร
3. พัฒนาระบบข้อมูลและข่าวสารด้านสุขภาพภาคใต้
4. สนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านบริการสุขภาพปฐมภูมิแก่พื้นที่ต่างๆ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่ม เครือข่ายเจ้าหน้าที่ เครือข่ายภาคประชาชน แกนนำชุมชน องค์กรภาคเอกชน องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินกิจกรรมทางด้านการบริการสุขภาพปฐมภูมิ ในภาคใต้

ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะแรก 6 เดือน (มิถุนายน – ธันวาคม 2551)

ระยะต่อไป ตั้งแต่ มกราคม 2552 เป็นต้นไป

วิธีดำเนินการ

1. จัดตั้งคณะทำงานจากแกนนำ
2. จัดตั้งศูนย์ประสานงาน ณ สหกรณ์บริการสุขภาพหาดใหญ่จำกัด จัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาระบบการบริหารจัดการศูนย์ฯ และการประเมินผล
3. วิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินเครือข่าย ศึกษาจุดอ่อน-จุดแข็ง ลำดับชั้น และความซับซ้อน
4. ดำรวจเครือข่ายต่างในชุมชน ค้นหา Node เครือข่ายชุมชนเข้มแข็งต่างๆ นำมาจัดกลุ่มคุณภาพ และคัดเลือกเป็นระดับของ Node เครือข่าย และเครือข่ายต้นแบบ กำหนดพื้นที่ที่คัดสรร กำหนดประเด็นการพัฒนา Node เครือข่าย ซึ่งขึ้นกับบริบทและรากฐานทรัพยากรเดิมของพื้นที่
5. จัดประชุม สัมมนา และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
  - ประชุมเชิงปฏิบัติการ การเชื่อม Node เครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
  - พัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยง และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเครือข่าย ร่วมกันวางแผนการพัฒนาและบริหารเครือข่าย กำหนดวิธียึดโยงความสัมพันธ์ โดยเน้นความเป็นอิสระของแต่ละเครือข่ายและใช้ทุนทางสังคม
    - ประชุมสัญจรเพื่อเยี่ยม เรียนรู้ เชื่อมเครือข่าย
    - จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาค 1 ครั้ง/ปี
    - จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับประเทศ 1 ครั้ง/ปี
6. การบริหารความสัมพันธ์
  - กำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละเครือข่าย แต่ละระดับ วิธีทำงาน การใช้เครือข่าย โดยชุมชน ท้องถิ่น โดยเครือข่ายสาธารณสุข โดยเครือข่ายเอกชน ใช้ฐานคิดการเป็นเครือข่ายที่เข้าถึงง่าย แนวราบ อิสระ เน้นการมีส่วนร่วม ฟังตนเองได้
    - กำหนดวิธีติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย และปรับจนเหมาะสม คือผ่าน Program, net, Planet, e-mail, blog
    - จัดทำสารบอกเล่าเก้าสิบ ทุก 1 เดือน
7. พัฒนาระบบการช่วยเหลือ สนับสนุนเครือข่าย ผ่านประเด็นต่างๆ เช่น โรคเรื้อรัง อนามัยแม่และเด็ก คนพิการ เป็นต้น ที่ร่วมกันกำหนด โดยใช้ เครือข่ายที่มี best practice เป็นแกนนำ เป็นต้นแบบ

8. พัฒนาระบบสนับสนุนจากพี่เลี้ยงจังหวัด พี่เลี้ยงภาคผ่านการประชุม พบปะ
 เชื่อมเขียนอย่างต่อเนื่อง

9. ควบคุม กำกับ ติดตาม สนับสนุน ประสาน สรุปผลงาน จัดทำชุดประสบการณ์การ
 พัฒนาเครือข่าย ส่งให้กับผู้ร่วมเครือข่ายและ สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.)

สถานที่

สหกรณ์บริการสุขภาพขนาดใหญ่ จำกัด กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลขนาดใหญ่ อำเภอ
 หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

งบประมาณ

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน

- ค่าจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับพื้นที่	20,000 x 4 ครั้ง	80,000 บาท
- ค่าจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาค	1 ครั้ง	150,000 บาท
- ค่าจัดประชุมคณะทำงาน	5,000 x 6 ครั้ง	30,000 บาท
- ค่าติดตาม สนับสนุน นิเทศของพี่เลี้ยงจังหวัด และภาค	20,000 x 2 ครั้ง	40,000 บาท
รวม		300,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบข้อมูลเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ
2. เกิดแนวปฏิบัติในการเชื่อมเครือข่ายเรียนรู้
3. บุคลากรสาธารณสุขมีทักษะในการพัฒนาเครือข่ายเรียนรู้ และใช้ประโยชน์จากเครือข่ายที่
 เข้มแข็ง

ผลลัพธ์

1. มีระบบพี่เลี้ยงของแต่ละจังหวัดที่จัดการให้ยึด โยงเหนียวแน่นเกิดความคล่องตัวในการใช้
 ประโยชน์จากเครือข่าย
2. Outcome Mapping
3. มีระบบการสื่อสารด้านสุขภาพปฐมภูมิในภาคใต้ที่มีคุณภาพ
4. มีชุดประสบการณ์การเชื่อมเครือข่าย
5. หนังสือ “รวมเรื่องเล่าเครือข่ายเรียนรู้ภาคใต้”

ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะทำงานเครือข่ายเรียนรู้ภาคใต้

ผู้เสนอโครงการ

ผู้อนุมัติโครงการ